

1.Məktəbəqədər təhsil müəssisələri

1.3. Binalara olan tələblər

1.3.1. Binanın planlaşdırma quruluşuna dair tələblər uşaqlarla aparılan təlim-tərbiyə işlərinin məzmunu ilə müəyyən olunur.

1.3.2. Yeni tikilən məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin tutumu 350 yerdən, yaşayış binalarına bitişik və yaşayış binalarının tərkibində tikilən müəssisələrin tutumu isə 150 yerdən artıq olmamalıdır. Kənd yaşayış məntəqələri və şəhər tipli qəsəbələr üçün məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin tutumu 140 yerdən artıq olmamalıdır.

1.3.3. Məktəbəqədər təhsil müəssisəsinin əsas binasında aşağıdakı sahələr təşkil olunur:

1.3.3.1. qruplar – ayrılıqda hər bir uşaq qrupuna məxsus təcrid olunmuş otaqlar;

1.3.3.2. bir və ya bir neçə uşaq qrupları tərəfindən növbə ilə istifadə edilən və uşaqlarla məşğələlərin keçirilməsi üçün təcrid olunmuş ixtisaslaşdırılmış otaqlar;

1.3.3.3. əlavə otaqlar (tibb kabinet, qida bloku, paltar yuyulan otaq);

1.3.3.4. işçi heyəti üçün inzibati-məişət otaqları.

1.3.4. Məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin binaları 2 mərtəbədən artıq olmamalıdır. İri şəhərlərdə tikilələrin sıxlığını və torpaq sahələrinin çatışmazlığını nəzərə alaraq, ərazi gigiyena və epidemiologiya mərkəzi ilə razılaşdırıldığı təqdirdə, məktəbəqədər təhsil müəssisələri binalarının 3 mərtəbə hündürlüyündə tikintisinə yol verilir. 3-cü mərtəbədə yalnız orta və böyük qrupların, zalların və uşaqlarla məşğələlərin aparılması üçün digər ixtisaslaşdırılmış otaqların, inzibati-məişət və rekreasiya sahələrinin yerləşdirilməsinə yol verilir. Körpələr qrupu 1-ci mərtəbədə, digər qruplar isə 2-ci mərtəbədə yerləşdirilir.

1.3.5. Məktəbəqədər təhsil müəssisəsinin əsas otaqları yerüstü mərtəbələrdə yerləşdirilir. Zirzəmi və kürsü mərtəbələrində uşaqların qalması üçün otaqların və tibb kabinetinin yerləşdirilməsinə yol verilmir. Binaların zirzəmi və kürsü mərtəbələrinin istifadəsi müvafiq tikinti normalarının tələblərinə uyğun olaraq, eləcə də qrunut sularının səviyyəsi nəzərə alınmaqla həyata keçirilməlidir.

1.3.6. Binalar yer tutumundan asılı olaraq, yığcam, blokşəkilli və ya pavilyon strukturlu ola bilər. Həmin binalar bir neçə pavilyon korpusundan ibarət olub, bir-birindən ayrı və ya isidilən keçidlə birləşə bilər. İsidilməyən keçidlərə və qalereyalara yalnız isti iqlimi olan rayonlarda yol verilir.

1.3.7. Məktəbəqədər təhsil müəssisəsinin əsas otaqlarının döşəmədən tavana qədər hündürlüyü 3 m olmalıdır.

1.3.8. Binalara giriş iki tamburlu, isti iqlimli rayonlarda isə bir tamburlu qəbul edilməlidir. Tamburun dərinliyi 1,6 m-dən az olmamalıdır. Qismən şüşələnmiş daxili qapılar uşağın boyu səviyyəsində hər iki tərəfdən taxta reyka ilə haşiyələnir. Pülləkən məhəccərinin (üç və daha artıq pilləli) hündürlüyü 0,8 m təşkil edir. Körpələr qrupu otaqlarının girişi qarşısında uşaq arabalarının saxlanması üçün panduslar təşkil olunur.

1.3.9. Məktəbəqədər təhsil müəssisələri binalarının planlaşdırılma quruluşunda qrupların təcrid olunması prinsipinə riayət edilməlidir. Körpə yaşlı uşaqlar üçün nəzərdə tutulmuş qruplar sahədən müstəqil girişə malik olmalıdır. 2-ci mərtəbədə yerləşən qrupların uşaqları üçün və məktəbəqədər təhsil

müəssisəsinin binasında yerləşməsindən asılı olmayaraq, tərkibi 4 qrupdan artıq olmayan məktəbəqədər yaşlı uşaqlar üçün ümumi girişin nəzərdə tutulmasına yol verilir.

1.3.10. Qrupun tərkibinə soyunub-geyinmə otağı (körpələr üçün qəbul otağı), qrup (oyun) otağı, yataq otağı, bufet, sanitariya qovşağı daxildir. 1 yaşına qədər körpələr üçün nəzərdə tutulan qəbul otağında valideynlərin soyunub-geyinməsi və südəmə uşaqların qidalanması üçün yerlər ayrılır. Bu qruplarda yataq otaqları şüşə arakəsmə ilə 2 zonaya ayrılmalıdır.

1.3.11. Qrup otaqlarının sahəsi aşağıdakı kimi olmalıdır:

1.3.11.1. soyunub-geyinmə otağı (qəbul otağı) – 18 m²-dən az olmayaraq;

1.3.11.2. qrup (oyun) otağı – 50 m²-dən az olmayaraq (körpələr qrupuna aid olan uşaqlar üçün hər uşağa 2,5 m², yuxarı qruplara aid olan uşaqlar üçün isə hər uşağa 2,0 m² hesabı ilə);

1.3.11.3. bufet – 3,8 m²-dən az olmayaraq;

1.3.11.4. yataq otağı – 50 m²-dən az olmayaraq (körpələr qrupuna aid olan uşaqlar üçün hər uşağa 1,8 m², yuxarı qruplara aid olan uşaqlar üçün isə hər uşağa 2,0 m²);

1.3.11.5. sanitariya qovşağı – 16 m²-dən az olmayaraq (uşaqların hər birinə 0,8 m²-dən az olmayaraq).

1.3.12. Qrupları yuxarı mərtəbədə yerləşən uşaqlar üçün soyunub-geyinmə otaqları binanın 1-ci mərtəbəsində, hər qrup üçün ayrı-ayrı otaqlar olmaqla yerləşdirilir.

1.3.13. İstifadə olunan uşaq arabalarının, xizəklərin, velosipedlərin, oyuncaqların yerləşdirilməsi üçün binada xüsusi anbar otaqları nəzərdə tutulmalıdır.

1.3.14. Uşaqların qidalanması qrup otaqlarında təşkil olunur. Qrup otaqları bufetin qablarının yuyulması üçün isti və soyuq su xətti çəkilmiş 3 hissəli yuma vannası ilə təchiz edilir. Köhnə tipli məktəbəqədər təhsil müəssisələrində 2 hissəli vannanın quraşdırılmasına yol verilir.

1.3.15. Məktəbəqədər təhsil müəssisəsinin binasında otaqların pəncərələrinin istiqaməti üfünün cəhətləri üzrə 1 nömrəli cədvəldə göstərilən qaydada yerləşdirilməlidir:

1.3.16. Otaqların həddən artıq isidilməsinin məhdudlaşdırılması üçün qrup (oyun) və yataq otaqlarının, zalların, izolyatorların, mətbəxlərin, ərzağın tədarükü və emalı sahələrinin pəncərələri günəşdən mühafizə vasitələri ilə təchiz olunmalıdır.

1.3.17. Bütün qrup (oyun) və yataq otaqlarının, eləcə də mətbəx, camaşırxana, paltarların qurudulması və ütülənməsi otaqlarının pəncərələri nəfəsliliklərlə təchiz edilməlidir.

1.3.18. Ümumilikdə, metal tor çəkilmiş pilləkən məhəccərinin hündürlüyü 1,5 m, uşaqlar üçün tutacaqların hündürlüyü 0,5 m, böyüklər üçün isə 0,85 m səviyyəsində olmalıdır. Pilləkən məhəccərində şaquli elementlər arasındakı məsafə 0,1 m-dən artıq olmayaraq, üfünqi bölgülərə yol verilmədən qəbul olunur.

1.3.19. Tualet sahəsi sanitariya qovşağı və yuyunma zonasına bölünür. Yuyunma zonasında uşaqlar üçün əlüzüyanlar və duş üçün forması dəyişən duş altlıqları yerləşdirilir. Sanitariya qovşağı zonasında unitazlar quraşdırılır. Duş cihazları elastik rezin boru ilə təchiz olunmalıdır.

1.3.20. Məktəbəqədər təhsil müəssisələrində orta qrupa aid olan uşaqlar üçün əlüzyuyanların döşəmədən cihaza qədər hündürlüyü 0,4 m, böyük və məktəbhazırlıq qruplarına aid olan uşaqlar üçün 0,5 m, duş altlıqları üçün isə 0,3 m təşkil edir.

1.3.21. Körpələr qrupları üçün tualet zonası bir otaqda yerləşdirilir. Bu zona daimi isti və soyuq su ilə təmin olunan 3 ədəd əlüzyuyanla, işçi heyəti üçün bir ədəd əlüzyuyanla, güvəclər üçün rəflər, çirkabların təmizlənməsi üçün kanalizasiya axın sistemi, uşaq vannası və təsərrüfat şkafları ilə təchiz olunur.

1.3.22. Körpələr qruplarında uşaqlar üçün 4 ədəd, orta və böyük qruplarda uşaqlar üçün 1 ədəd əlüzyuyan, 4 ədəd uşaq unitazı, 1 ədəd dəsmalqurudan cihaz quraşdırılır.

1.3.23. Məktəbhazırlıq qruplarında uşaqlar üçün 4 ədəd, orta və böyük qruplarda isə uşaqlar üçün 1 ədəd əlüzyuyan, 4 ədəd uşaq unitazı, 1 ədəd dəsmalqurudan cihaz quraşdırılır. Uşaq unitazları cəftsiz bağlanan kabinələrdə quraşdırılır. Uşaq unitazı üçün nəzərdə tutulan kabinənin ölçüsü 1,0 m'0,75 m, kabinə divarının döşəmədən hündürlüyü 1,2 m, döşəmədən məsafəsi isə 0,15 m təşkil edir.

1.3.24. Məktəbhazırlıq qruplarında qızlar və oğlanlar üçün ayrıca tualet zonaları nəzərdə tutulmalıdır. İşçi heyəti üçün sanitariya qovşağı olmadığı hallarda uşaqların tualet zonasında onlar üçün xüsusi kabinə nəzərdə tutulmalıdır.

1.3.25. Məktəbəqədər təhsil müəssisəsinin binasında hər birinin sahəsi layihə tapşırığı ilə müəyyənləşdirilən musiqi və idman məşğələləri üçün 2 zal nəzərdə tutulmalıdır. Tutumu 100 yerədək olan binada idman və musiqi məşğələləri üçün ümumi zalın təşkilinə yol verilir. İdman və musiqi məşğələləri üçün nəzərdə tutulan zallarda tədbirlər və məşğələlər yalnız 2 qrup üçün təşkil edilir. Zallar keçid funksiyasını daşımamalıdır. Zalların döşəməsi cüzi istilik keçiriciliyinə malik örtüklə (parket, taxta lövhələr, isti əsaslı linoleum) döşənməlidir. Zalların nəzdində idman avadanlıqlarının və musiqi alətlərinin saxlanması üçün sahəsi 6 kv.m-dən az olmayan anbar otağı nəzərdə tutulur.

1.3.26. Məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin binalarında isidilən gəzinti eyvanlarından idman məşğələlərinin keçirilməsi üçün istifadə edilməsinə yol verilir.

1.3.27. Məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin binalarında kompyuter məşğələləri üçün xüsusi otaqlar nəzərdə tutulur. Kompyuterlə iş üçün nəzərdə tutulan otaqların əlverişli səmti şimal və şimal-şərq istiqamətləridir.

1.3.28. Məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin binalarında ölçüləri 3 m'6 (7) m və ya 6 m'10 (12,5) m, dəyişən dərinliyi isə 0,6m-0,8m olan vannalı üzgüçülük hovuzunun yerləşdirilməsinə yol verilir. Vannanın perimetri boyunca eni 0,75 m, duş kabinələrinin çıxış tərəfindən isə 1,5 m olan dolay yollar nəzərdə tutulur. Duş kabinələrindən çıxışlarda uzunluğu və eni 0,8 m, dərinliyi isə 0,1 m olan ayaq vannası quraşdırılır. Hovuz otaqlarının tərkibinə vannalı zal otağı, duş və tualetli iki soyunub-geyinmə otağı, məşqçi otağı, tibb bacısı otağı, suyun müayinəsi üçün laboratoriya, idarəetmə qovşağı, xidmət və texniki otaqlar (xlərləmə otağı və anbar) daxildir.

1.3.29. Məktəbəqədər təhsil müəssisələrində tutumundan asılı olmayaraq tibb kabineti, prosedur otağı və izolyatorlardan ibarət tibb bloku nəzərdə tutulmalıdır. Tibb bloku binanın birinci mərtəbəsində, binaya girişin bilavasitə yaxınlığında təşkil edilir. Tibb kabineti dəhlizdən sərbəst girişə malik olmalı və izolyatorun palatalarından biri ilə bitişik yerləşdirilməlidir. Tibb otaqlarının tərkibinə və sahəsinə dair tələblər 2 nömrəli cədvəldə göstərilmişdir:

1.3.30. İzolyatorun tərkibinə qəbul otağı, palatalar və sanitariya qovşağı daxildir. İzolyatorun palatalarında yerlərin sayı müəssisənin ümumi yerlərinin 1,5 faizini təşkil edir. İzolyator ən azı 2 yoluxucu xəstəlik

üçün nəzərdə tutulmalıdır. İzolyatorun palatalarında bir və ya iki çarpayı qoyulur. Onlar yalnız təcrid olunmuş otaqlarda yerləşdirilir. İzolyatorun qəbul otağında qidanın paylanması, qabların yuyulması və saxlanması üçün sahə ayrılmalıdır.

1.3.31. Uyğunlaşdırılmış məktəbəqədər təhsil müəssisələrində tibb kabinetindən və izolyatordan ibarət tibb blokunun təşkil olunmasına yol verilir.

1.3.32. Məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin binalarında sahəsi 12-18 m² olan zal və xidməti giriş nəzərdə tutulmalıdır. İnzibati-məişət otaqlarının tərkibinə sahəsi 12 m²-dən az olmayan metodik kabinet daxildir. İnzibati-məişət otaqlarının tərkibi və sahələrinə qoyulan tələblər 3 nömrəli cədvəldə göstərilmişdir:

1.3.33. Məktəbəqədər təhsil müəssisəsinin binasında ərzaq məhsulu və ya yarımfabrikatlarla işləyən qida bloku nəzərdə tutulmalıdır. Qida bloku birinci mərtəbədə yerləşdirilməlidir. İstehsal otaqlarının və ərzaq məhsulları (quru, dənəvər) saxlanan anbarların zirzəmilərdə və ya yarımzirzəmilərdə yerləşdirilməsinə yol verilmir.

1.3.34. Ərzaq məhsulu ilə işləyən qida blokunun tərkibinə isti sex, paylama sahəsi, soyuq qəlyanaltılar sexi, ət-balıq sexi, tərəvəzlərin ilkin emalı sexi, tərəvəz sexi, mətbəx qablarının yuyulması otağı, quru ərzaq məhsulları anbarı, tərəvəz anbarı, soyuducu kamera olan tez və xüsusilə tez xarab olan məhsulların saxlanması anbarları (ət və balıq, qastronomiya məhsulları, yağ-süd məhsulları və meyvələr üçün), yük və qablaşdırma avadanlığının yuyulma sahəsi, heyət otağı, soyunub-geyinmə otağı, heyət üçün duş otağı və sanitariya qovşağı daxildir.

1.3.35. Qida bloku otaqlarının planlaşdırma quruluşu çiy və hazır qida məmulatlarının qarşılıqlı axınına istisna edən texnoloji proseslərin ardıcılığını nəzərdə tutmalıdır.

1.3.36. Yarımfabrikatlarla işləyən qida blokunda arakəsmə ilə bir-birindən təcrid olunmuş soyuq və isti qəlyanaltı sexləri, quru və ədədi ərzaq məhsullarının saxlanması üçün otaq, məhsullar saxlanılan soyuducu kameraların yerləşdiyi otaqlar, mətbəx qablarının yuyulması otağı, məhsulların yüklənmə sahəsi və əvəzlənən qablaşdırma avadanlığının yuyulma sahəsi nəzərdə tutulmalıdır. Yarımfabrikatlarla işləyən qida bloku təmizlənmiş tərəvəz və yüksək hazırlıq vəziyyətində olan yarımfabrikatlar almalıdır.

1.3.37. Mətbəx qablarının və qablaşdırma avadanlığının yuyulmasının eyni otaqda təşkilinə yol verilmir. Quru ərzaq məhsulları və tərəvəz anbarları, eləcə də soyuducu kameralar mətbəxdən təcrid olunmalıdır. Yuma sahələri, duş otaqları və sanitariya qovşaqları, eləcə də çirkab sularının axını sistemi olan istehsal sahələrinin altında anbar otaqlarının və soyuducuların yerləşdirilməsinə yol verilmir.

1.3.38. Tutumu 190 yer və daha artıq olan şəhər məktəbəqədər təhsil müəssisələrində qidanın 2- ci və 3- cü mərtəbələrə şaquli daşınması üçün mexaniki yükqaldırıcı vasitələr nəzərdə tutulmalıdır.

1.3.39. Qida bloku otaqlarında elektrikle işləyən avadanlıqlar quraşdırılır. Texnoloji avadanlıqlar elə yerləşdirilməlidir ki, onlara sərbəst müdaxilə təmin olunsun və texniki təhlükəsizlik qaydalarına əməl edilsin.

1.3.40. Mətbəxin, ağlar yuyulan otaqların və sanitariya qovşaqlarının pəncərələrinin qrup (oyun) və yataq otaqlarının pəncərələri altında yerləşdirilməsinə yol verilmir.

1.3.41. 50 yerədək tutumu olan məktəbəqədər təhsil müəssisələrində ağların yuyulması üçün bir otaq, 50 yerdən artıq tutumu olan məktəbəqədər təhsil müəssisələri üçün isə 2 otaq (yuma və ütüləmə otaqları) nəzərdə tutulur. Yuyulma və ütüləmə otaqları bitişik olsa da, çirkli ağların qəbulu və təmiz ağların verilməsi üçün girişlər (və ya pəncərələr) bir-birindən ayrı yerləşdirilməlidir. Qrupların və qida

bloğunun qarşısında yuyulma otağına giriş qapısının qoyulmasına yol verilmir. Ağların yuyulması sahəsinin tərkibi və sahələri 4 nömrəli cədvəldə təsvir olunmuşdur:

1.3.42. Otaqların yerləşməsi planının dəyişdirilməsi və ya onların öz funksional təyinatına görə istifadə olunmaması uşaqların müəssisədə qalma şəraitinə, sağlamlıq vəziyyətinə və tərbiyə prosesinə mənfi təsir göstərməməlidir. Yalnız sanitar-epidemioloji rəyin olduğu təqdirdə, bu struktur dəyişikliklərinin həyata keçirilməsinə yol verilir.